

INGEBLIKT

TAALCOURSUSSEN IN ANTWERPEN

In de Antwerpse regio bestaat een ruim aanbod aan taalonderwijs: 26 talen (waaronder Nederlands voor anderstaligen) worden in 25 scholen in dag- en/of avondonderwijs en op verschillende niveaus aangeboden. Een overzicht van dit rijke aanbod is door de Dienst voor Studietoelagen en Studentenbegeleiding van de Universiteit Antwerpen (UFSIA) gebundeld in de brochure *Taalcursussen in Antwerpen*. De brochure kan besteld worden door storting van 117 fr. (inclusief verzendingskosten) op rekeningnr. 409-6516431-15 van UFSIA, met vermelding 'DSA taalbrochure'.

MOER

Moer 1997/1 opent met een artikel van Godelieve van Hugte over recente ontwikkelingen in het NT2-onderwijs aan volwassenen, meer bepaald met betrekking tot examens en toetsen. Marius Lindeman vraagt aandacht voor de ontwikkeling van het handschrift, een vergeten gebied in het Nederlandse basisonderwijs. Joop Wammes ten slotte reikt vakleraren in het voortgezet/secundair onderwijs een methode aan waarmee ze de inhoud van school-

boekteksten goed kunnen overbrengen aan taalzwakke en anderstalige leerlingen.

In **Moer 1997/2** beschrijft Rolinka Visser een tiental leesdossieropdrachten en plaatst die in de context van het studiehuis en de nieuwe exameneisen voor havo en vwo. Over de opvang van analfabete nieuwkomers in het voortgezet onderwijs gaat het artikel van Aartje van Dijk. Ze beschrijft een concreet leerplan met doelen, werkvormen en suggesties voor lesmaterialen. Jan van Gemert & Petri Kolen beschrijven hoe de combinatie van verhalen vertellen en dramatische werkvormen kan bijdragen tot het verwerven van de Nederlandse taal en sociale kennis en vaardigheden door volwassen NT2-leerders. In de rubriek *Verslag* schetst Geert van de Ven een overzicht van de tiende HSN-conferentie die in november 1996 in Antwerpen plaatsvond. Vooral de Vlaamse sprekers over taakgerichtheid, taalbeschouwing en inductief leren (Koen Van Gorp; Kris Van den Branden; Jan T'Sas; Jes Leysen, Annemie Gevaerts, Veerle Frateur & Dirk Wouters) konden zijn belangstelling wekken.

Moer 1997/3 is een themanummer over leesbevordering, waarin aandacht wordt besteed aan twee leesbevorderingsprojecten die in opdracht van het Nederlandse Ministerie van Onderwijs ontwikkeld zijn. Maaike Verhoeven & Kees Broekhof beschrijven *Fantasia*, een project bestemd

voor leerlingen van 6 tot 12 jaar op de basisschool. In de twee volgende artikelen gaat het over het project *Sirene*, gericht op leerlingen van 12 tot 16 jaar op havo- en vwo-scholen. Hannie Bruijnooge beschrijft de lespakketten, de organisatie van de activiteiten, en het belang van de samenwerking tussen school en bibliotheek. Het Poëzieleesdossier vormt een belangrijk onderdeel van het project; Nannette Kneepkens vertelt hoe ermee gewerkt wordt op een school in Vlissingen.

Moer 1997/4 opent met een bijdrage van André Hoekstra & Tom Oud over het spreek- en luisteronderwijs in de bovenbouw van havo en vwo. Ze beschrijven hoe op hun school een koppeling wordt gemaakt tussen spreekbeurt of presentatie en discussie. Over de opvang van oudere analfabete zij-instromers in het basis- of voortgezet onderwijs handelt het artikel van Carry van de Guchte & Jeanne Kurvers. Paul Hermsen, Els Vos & Udo Holtappels vertellen hoe ze met het Open Leercentrum zelfstandig en flexibel leren proberen te verwezenlijken in hun NT2-onderwijs. In de rubriek *Literatuurmuur* laten Maeike Bosma & Carien Bakker leerlingen kennismaken met de schrijver Kader Abdolah.

Naast de beschreven artikelen bevat elk nummer van Moer een aantal van de volgende vaste rubrieken: *Recensie*, *Verslag*, *Forum*, *Leesvoer*, *Aankondigingen* en *VON-info*.

SPIEGEL

Perspectieven op de (Europese) veelaligheid komen in twee bijdragen aan **Spiegel 14/3** (1996) aan bod. Centraal in het betoog van Hubert Ivo staat het begrip

sprachliche Bildung dat de laatste twee eeuwen in de verschillende landen van Europa sterk verbonden werd met de ontwikkeling van de nationale identiteit, de nationale standaardtaal, en de historische constructie van de nationale literatuur. Onder de titel *Zonder taal ben je nergens* stelt René Appel de achterstand in Nederlandse taalvaardigheid van allochtone leerlingen aan de orde en de middelen die ingezet kunnen worden om die achterstand weg te werken. Aan de hand van talrijke illustraties geeft hij een beeld van het taalonderwijs op de basisschool. Ruben Fukkink doet verslag van het eerste experimentele jaar van *Stap Door!*, een project waarbij leerlingen uit groep 7 (vijfde leerjaar) leerlingen uit groep 4 (tweede leerjaar) begeleiden bij het lezen. Deze peer-tutoring lijkt een interessante optie bij het voortgezet lezen in de onderbouw van het basisonderwijs.

Spiegel 15/1 (1997) opent met een artikel van Piet Mooren die kanttekeningen plaatst bij enkele Nederlandse onderzoeksuitkomsten waaruit de 'ontlezing van de samenleving' zou blijken. Daarna staat hij stil bij de effecten van vrij lezen en het nut van leesbevordering. Erik van Schooten & Ron Oostdam rapporteren over een onderzoek naar fictie-onderwijs in de basisvorming. Het gaat meer bepaald over attitudes van leraren en de manier waarop het onderwijs wordt vormgegeven. Over tekstrevisie en tekstcorrectie gaat het artikel van Korrie van Helvert & Judith ter Hofstede. Ze presenteren de resultaten van een empirisch onderzoek waarbij zowel allochtone als autochtone leerlingen van het secundair onderwijs betrokken zijn. Tot slot vragen Patricia de Rooij & Cor Aarnoutse zich af of een spellinglijst een geschikt onderdeel is van een nieuwe spellingdidactiek. Ze gingen na of leerlingen uit het tweede leerjaar basisonderwijs in staat zijn om ermee te werken.

TAALBELEID VOORTGEZET ONDERWIJS

Het succes van een goed taalbeleid staat of valt met de manier waarop een taalcoördinator of interne begeleider NT2 binnen de school tewerk gaat. Voor veel taalcoördinatoren, begeleiders en nascholers in Nederland is het echter vaak niet duidelijk wat die functie precies moet inhouden. Om hierin klaarheid te scheppen heeft Elise van der Erve, in samenspraak met een aantal deskundigen uit het veld, een *Takenpakket coördinatie taalbeleid voortgezet onderwijs* ontwikkeld. Deze publicatie richt zich in de eerste plaats naar begeleiders en nascholers die scholen in het voortgezet onderwijs adviseren over en begeleiden bij het veranderingsproces rond taalbeleid. De brochure bevat concrete adviezen en twee checklists die een hulp betekenen bij het afwegen van de accenten die scholen kunnen leggen. Deze publicatie is deel 25 in de reeks *Studie en onderzoek binnen het project Nederlands VO van de SLO* (Enschede).

BESTELADRES: SLO, Project Nederlands VO, Postbus 2041, NL-7500 CA Enschede, tel. 00-31-53-484.06.46.

TAALKUNDE GETOETST

Taalkunde getoetst. De validatie van een vakonderdeel taalkunde in het schoolvak Nederlands is de titel van het proefschrift van Ton Hendrix, werkzaam op het Instituut voor Toetsontwikkeling (Cito) te Arnhem. "De studie is een poging om de vertaalslag van de academische taalkunde naar taalkunde in het schoolvak Nederlands te maken en te verantwoorden. Het gaat daarbij om het ontwerpen van een didactisch raamwerk, waarbinnen taalkunde in het voortgezet onderwijs onderwezen en getoetst kan worden.", aldus de auteur. De beschrijving van het leerdomein taalkunde,

de uitwerking van lesmateriaal in de vorm van drie cursussen (een basis cursus *Taal en taalgebruik*; een kennismaking met de taalkunde en twee themacursussen rond *Taalvariatie in het Nederlands* en *Taalverwerving*), en de constructie van toetsinstrumenten voor taalkunde staan hierin centraal. Deze praktische onderwijsmaterialen zijn in een apart bijlagenboek bij het proefschrift opgenomen.

BESTELADRES: Cito (Ton Hendrix), Postbus 1034, NL-6801 MG Arnhem, tel. 00-31-26-352.11.11, fax 00-31-26-352.13.56.

STUDIES IN MEERTALIGHEID

De reeks *Studies in Meertaligheid* beoogt de verspreiding van theoretische kennis en resultaten van empirisch onderzoek met betrekking tot het gebruik van meer dan een taal in Nederland en Vlaanderen. Daarbij gaat de aandacht uit naar het gebruik van minderheidstalen en het Nederlands als tweede taal in samenleving en individu. Uitgaande van een interdisciplinaire benadering komen onderwerpen aan bod als taalverwerving, taalvaardigheid, taalverandering, taalverschuiving en taalverlies, taalonderwijs en taalbeleid. De catalogus is niet alleen in druk beschikbaar, maar ook op Internet (<http://cwis.kub.nl/dbi/tup>).

De delen 8 en 9 van de reeks zijn zopas verschenen. In *Turks in het basisonderwijs* doet Rian Aarts verslag van een onderzoek naar de dagelijkse praktijk van het Onderwijs in Eigen Taal (OET). Daarbij staat het gebruik van een drietal methodes voor het onderwijs in het Turks centraal.

De achterstand van allochtone leerlingen in het basisonderwijs is voor een groot deel te wijten aan hun geringe woordenschat in het Nederlands. Om die woordenschat te vergroten hebben René Appel & Anne Vermeer een onderwijsprogramma voor groep 1 tot en met 4 (kleuterschool tot en met tweede

leerjaar) opgezet. In *Woordenschat en taalonderwijs aan allochtone leerlingen* presenteren ze de resultaten van een onderwijsexperiment dat aan de invoering van dit programma gekoppeld was.

BESTELADRES: Tilburg University Press, Postbus 90153, NL-5000 LE Tilburg, tel. 00-31-13-466.29.09, fax 00-31-13-466.32.88, e-mail: tup@kub.nl

KLAPPER

Klapper 5/2 (1997) is een themanummer rond 'werken met poëzie'. Het opent met een gesprek met Luk Depondt, een pedagoog die kinderboeken en kinderpoezie schrijft, poëziesessies geeft aan kinderen, en bijscho-

ling aan leraren. Lieve Vanhilst en Ria Swinnen praatten met hem. Liefde voor de natuur en voor poëzie brachten het lerarenteam van het Sint-Jan Berchmanscollege in Mol tot het creëren van een natuur- annex poëzietuin. Luce Rutten ging er een kijkje nemen. De bibliotheek van Oss (NL) zocht naar een activiteit waardoor een grote groep jongeren op een andere, leuke manier met literatuur zou omgaan. Muziek en beeldende kunsten werden erbij betrokken. Hans Vanduynhoven rapporteert. Annemie Leysen schetst een proeve van curriculum voor poëzie in de basisschool, waarin de leerlingen stap voor stap van gedichten leren genieten en het wezen ervan leren begrijpen. Extra in dit nummer zit een lijst van documentatie, personen en instellingen die bij het werken met poëzie behulpzaam kunnen zijn. En zoals steeds is er *Pluizer*, het uitneembare middenkatern met kinder- en jeugdboekrecensies.

T U S S E N D O O R

MULTIMEDIA-LEERKRACHTEN GEZOCHT

Hebt u uw leerlingen al eens aan het werk gezet met een Internet-zoekopdracht? Maakt u in uw klas soms gebruik van computerprogramma's? Spelen cd-roms een rol in uw lessen Nederlands? Laat u uw leerlingen opdrachten uitvoeren met de tekstverwerker? Dan zijn wij op zoek naar u!!!

De vierde Vonk van deze jaargang is een themanummer rond de nieuwe media. Daarin willen we graag ook de leerkrachten zelf aan het woord laten. We zijn vooral op zoek naar geslaagde lesvoorbeelden met doordeweekse klassen van een twintigtal leerlingen (basis of secundair onderwijs). 'Aarzelende' leerkrachten kunnen van die ervaringen profiteren om ook eens aan de slag te gaan met de nieuwe media.

Wilt u graag (zowel positieve als negatieve) ervaringen kwijt of kunt u ons aan lesvoorbeelden of ideeën helpen, dan kunt u dit melden op het onderstaande adres. Ideeën over hoe een aantal dingen praktisch op school geregeld kunnen worden, zijn ook welkom. Als u andere leerkrachten kent waarvan u weet dat ze met de nieuwe media aan de slag gaan in hun lessen, mag u dit bericht aan hen doorspelen of ons hun naam doorgeven.

Graag een seintje vóór 15 november aan Barbara Linsen, Blijde Inkomststraat 7, 3000 Leuven, tel.: (016) 32 53 58, fax (016) 32 53 60, e-mail: barbara.linsen@arts.kuleuven.ac.be

